

การเคลื่อนย้ายแรงงานกับการพัฒนาเมืองหลักในภาคใต้ :

ศึกษาเฉพาะกรณีเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมในจังหวัดสงขลา

Labour Migration and the development of
growth pole cities in the South of Thailand

: A case study of industrial promotion
area in Songkhla province.

น้อย จันทร์อำไพ

นิธิ ฤทธิพรพันธุ์

คณะวิทยาการจัดการ

คณะทรัพยากรธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ธันวาคม ๒๕๒๗

๕๕๕

เลขที่	๒๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕ ๕๕๕
เลขที่	๐๐๗๘๕๕
เลขที่	๑/๖ ส.ค. ๒๕๒๘

บทคัดย่อ

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๕ (๒๕๒๕-๒๕๒๙) รัฐบาลได้กำหนดทางที่จะกระจายความเจริญและกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ส่วนภูมิภาคโดยได้คัดเลือกพัฒนา "พื้นที่เฉพาะ ๕ แห่ง" และ "พัฒนาระบบเมือง" ในส่วนภูมิภาคให้เข้ามามีส่วนเสริมในการปรับโครงสร้างการผลิตด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมให้ได้ผลยิ่งขึ้นโดยการกำหนด "การพัฒนาเมืองหลักและเมืองรอง" ขึ้นในภาคต่าง ๆ ของประเทศ สำหรับภาคใต้ได้กำหนดให้พัฒนาและส่งเสริมจังหวัดสงขลาเป็นเมืองหลักและเร่งส่งเสริมอุตสาหกรรม โดยการจัดตั้งเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมในจังหวัดสงขลา และเป็นที่ยุทธศาสตร์ถึงปัญหาการไร้แรงงานในภาคใต้ ดังนั้นเพื่อที่จะศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการจัดตั้งเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมในจังหวัดสงขลา โดยดูจากปัญหาแรงงานเป็นหลัก ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดในภาคใต้ ผู้ทำวิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเคลื่อนย้ายแรงงานและการพัฒนาเมืองหลักในภาคใต้ : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา" โดยทำการสัมภาษณ์ประชากรในวัยทำงานที่อาศัยอยู่ในทุกอำเภอและทุกกิ่งอำเภอในจังหวัดสงขลา จำนวน ๑,๐๒๔ ราย ผลการวิจัยพบว่า

งานที่ประชากรตัวอย่างชอบมากที่สุดคือ งานที่ไม่ใช่เกษตรกรรม เช่น งานรับจ้าง กรรมกร เป็นต้น สาเหตุที่ชอบงานประเภทนี้คือ เป็นงานที่ไม่ต้องใช้ความรู้ ทำมาตั้งแต่เด็ก ๆ และไม่มีโอกาสเลือกงาน ประชากรจะย้ายถิ่นถ้าเกิดปัญหาครอบครัวขึ้นมากที่สุด รองลงมาเรื่องรายได้ และสภาพแวดล้อม ปัจจัยที่ผลักดันให้ประชากรไปทำงานต่างถิ่นคือ รายได้ไม่พอเพียง สอดคล้องกับปัจจัยดึงดูดที่ทำให้ต้องย้ายถิ่นก็คือ การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การอยากเปลี่ยนอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ชอบเป็นพนักงานในโรงงานและเต็มใจจะเคลื่อนย้าย
แรงงานเข้าสู่เขตส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา แต่ต้องขึ้นกับลักษณะของงาน
ใหม่ รายได้ และความมั่นคงด้วย ประเภทของงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่ถนัด
ที่สุด ไก่แก๊ว ขางเย็บเสื้อผ้า กรรมกรแบกหาม ขางไม้และขางเครื่องยนต์ เรียงตาม
ลำดับ ถ้าจะให้เลือกทำงานในโรงงานใดนั้น ประชากรจะเลือกโรงงานเฟอร์นิเจอร์
เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาโรงงานทำขาง โรงงานผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า และโรงงานแปรรูป
ผลิตภัณฑ์ประมง ตามลำดับ

ลักษณะของประชากรที่ปีติทัศนคติเห็นด้วยกับการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้า
มาในเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมในจังหวัดสงขลา ก็คือ ผู้ที่มีรายได้ครอบครัวน้อย อาชีพ
หลักของสามีและภรรยาเป็นเกษตรกร ระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ประชากร
ที่มีขนาดครัวเรือนใหญ่ และผู้ที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย

ส่วนสาเหตุที่จะไม่ทำงานในโรงงาน ที่สำคัญคือมีเหตุผลอื่น ๆ หลายอย่าง
ผสมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความกตัญญูรู้คุณ ห่วงใยผู้ให้กำเนิด รวมทั้งต้องดูแลครอบครัว
เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ งานเกาเมั่นคงอยู่แล้ว สถานที่ทำงานใหม่ไม่น่าพอใจ ระยะ
ทางไกลไกลจากที่อยู่อาศัย รวมทั้งสวัสดิการเป็นเรื่องรองลงมาตามลำดับ

ส่วนสาเหตุความไม่แน่ใจว่าจะเข้ามาทำงานในโรงงานหรือไม่นั้น สาเหตุ
ที่สำคัญมีหลายอย่างประกอบกัน ทั้งสถานที่ทำงานใหม่และสถานที่ทำงานเดิม สวัสดิการ
การไต่ถามอื่นก่อนแล้ว มาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ประเภทของงานใหม่ ครอบครัว
อยู่ไกล ปัญหาสุขภาพ เรียงตามลำดับ ซึ่งก็มีอิทธิพลไม่มากนัก

ข้อดีของการเป็นพนักงานในโรงงานก็คือ รายได้แน่นอนเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก
ส่วนความรู้ที่ไต่ถามเพิ่มขึ้นกลับไม่เป็นสิ่งจูงใจเท่าที่ควร ข้อเสียของการเป็นพนักงานก็คือ
ประเภทของงานในโรงงานเสี่ยงอันตรายและสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ขณะที่ปัญหา
จากนายจ้าง และปัญหาของครอบครัวไม่ใช่ข้อเสียที่สำคัญ

ประชากรส่วนใหญ่ไม่เคยไปกรุงเทพมหานครเลย และไม่เคยมคิดที่จะทำงานที่กรุงเทพมหานครด้วย ซึ่งผิดกับประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความแออัด ปัญหาการว่างงาน ฯลฯ ขึ้น เหตุผลที่ประชากรภาคใต้ไม่ต้องการไปกรุงเทพมหานครเพราะสภาพแวดล้อมไม่คืเป็นส่วนใหญ ร่องลงมาเป็นเรื่องปัญหาครอบครัว

ในตอนท้ายได้ให้ข้อเสนอแนะบางประการที่จะทำให้การพัฒนาเมืองหลักสงขลาโดยการจัดตั้งเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมขึ้น สามารถสัมฤทธิ์ผลได้ก็คือ การส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตรภายในประเทศ การมีหลักประกันราคาและระบบตลาดที่มีประสิทธิภาพ การจัดวางแผนผังโรงงานที่ดี การกำหนดค่าแรงขั้นต่ำที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น การจัดหาทำเลที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมอยู่ในแหล่งที่ไม่ไกลจากแหล่งวัตถุดิบที่จำเป็นต้องใช้ การโฆษณาประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการทุกระดับ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงงานในเขตส่งเสริมอุตสาหกรรม และส่งเสริมโรงงานประเภทอุตสาหกรรมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับผลิตผลภายในประเทศ

Abstract

In the Fifth National Social and Economic Development Plan (1982-1986) the government has stated the policies to decentralize progress and economic activities to the regional parts of the country. Five specific areas and the city system development were selected in the regional area to support the improvement of the agricultural and industrial production. The growth pole cities development throughout Thailand were established. In the south, Songkhla Province is chosen to be the growth pole city and the area for industrial promotion. It has been known that the shortage of labour is the acute problem in Songkhla. Therefore, it is necessary to study the feasibility of setting up Industrial Promotion Project in the area, with emphasis on the labour issue. Thus, the National Research Council, realizing the importance of the problem, has given a grant to carry out the study.

1024 interviews were conducted among the population in the labour force who lived around the Songkhla province. The results were that the most popular job were the non-agricultural, non-skilled jobs. The factor most likely to cause labour migration was the family factor. Insufficient income was one of the most important factors causing the migration to this area.

Most workers preferred working in the factories. However, this depended on conditions of the workplace such as type of jobs, income, security. The jobs that suit the workers' capabilities were dressmaking and construction labour. If given the choice of factories, the workers preferred furniture factories most. Family concerns were the major obstacle for accepting work in the factories.

Certainty of income was one of the best advantages for working in the factory. The majority of the informants had never been to Bangkok and never thought of migrating.

In conclusion, several suggestions could be drawn from the study. The important ones are firstly, the promotion and development of appropriate technology, secondly, the price guarantee and the efficient marketing system, thirdly, the fixation of the minimum wage to suit the local conditions.